

Etelä-Karjalan liitto

"Kaik lutviutuup!"

Aluetaloustarkastus kevät 2015

Etelä-Karjalan maakuntaohjelma 2014–2017

Sisällys

1. Johdanto	2
2. Maakuntaohjelmassa esitettyjen keskeisten tavoitteiden seuranta.....	3
3. Väestö ja muuttoliike.....	3
4. Elinkeinorakenne ja kilpailukyky	4
5. Yritystoiminnan näkymät	7
6. Työllisyys	7
7. Osaaminen	10
8. Kuntatalous	11
9. Maakunnan saavutettavuus ja infrastruktuuri	13
10. Yhteenveto	14

1. Johdanto

Etelä-Karjalan maakuntaohjelma 2014–2017 hyväksyttiin kesäkuussa 2014 maakuntavaltuustossa. Maakuntaohjelma linjaa maakunnan kehittämistavoitteet neljään toimintalinjaan:

1. *Yritteliäs ja osaava Etelä-Karjala*
tähtää maakunnan osaamis- ja innovaatiopotentiaalin täysimääräiseen hyödyntämiseen. Elinkeinorakenne uudistuu lisäämällä osaamispohjaisia työpaikkoja sekä integroimalla opiskelijoita nykyistä paremmin Etelä-Karjalaan.
2. *Kansainvälinen ja kiinnostava rajamaakunta*
vahvistaa osaamiseltaan, elinkeinotoiminnaltaan ja sijainniltaan kilpailukykyistä maakuntaa. Tavoitteena on toimiva infrastruktuuri, kansainvälisen elinkeinotoiminnan edistäminen sekä kulttuurisen monimuotoisuuden hyödyntäminen.
3. *Vihreä ja uudistuva edelläkävijä*
asettaa tavoitteeksi puhtaan elinympäristön ja vihreän teknologian älykkäästi erikoistuvan edelläkävijämaakunnan. Biotalouteen sekä energia-, sähkö- ja ympäristötekniikkaan luodaan uutta liiketoimintaa. Tavoitteena on edistää elinympäristön puhtautta sekä vastuullista kuluttamista. Vihreä hyvinvointi sekä lähiruoka avaavat uusia mahdollisuuksia yritystoiminnalle.
4. *Välitön ja välittävä Etelä-Karjala*
painottaa asennetta mennä positiivisina karjalaisina eteenpäin. Maakunnan asukkaat osallistuvat ja tekevät asioita yhdessä tavoitteena rakennetun, henkisen ja sosiaalisen kulttuurin kestävä kehitys.

Maakuntaohjelman toteutumista seurataan järjestelmällisesti. Nyt valmistunut aluetaloustarkastus kuvaa maakunnan kehityksen tilaa viimeisimpien tilastotietojen perusteella sekä peilaa kehityksen suuntaa maakuntaohjelmassa asetettuihin, maakunnan kehitystä kuvaaviin tavoitteisiin. Syksyllä valmistuu toinen seurantaraportti, jossa pureudutaan tarkemmin maakuntaohjelman toimintalinjojen tavoitteisiin ja niiden toteutumiseen sekä tehdään myös laadullista arviointia maakuntaohjelman toteutumisesta ja kuvataan kehittämisrahoituksen kohdentumista.

Maakunnan kehityksen seurantamahdollisuuksia heikentää se, ettei ajantasaista tilastotietoa esimerkiksi bruttokansantuotteen tai työpaikkojen lukumäärän kehittymisestä ole saatavilla. Maakuntaohjelman valmistumisen jälkeen Tilastokeskuksen vientitilastojen sekä kansantalouden tilinpitojärjestelmän mittarit ovat muuttuneet, minkä vuoksi esimerkiksi BKT:n arvo on laskenut, mutta maakuntaohjelmassa tavoitteet on asetettu vielä vanhan kansantalouden tilinpitojärjestelmän mukaan.

2. Maakuntaohjelmassa esitettyjen keskeisten tavoitteiden seuranta

Maakuntaohjelmassa on esitetty tavoitteet keskeisimmille, maakunnan kehityksen tilaa kuvaaville indikaattoreille. Seuraavassa taulukossa on nähtävissä, että maakunnan kehityksen suunta on useimmilla indikaattoreilla mitattuna ollut päinvastainen vuodelle 2017 asetettuihin tavoitteisiin nähden. Ilahduttavaa kuitenkin on, että kasvuyritysten määrä on viimeisimpien, joskin melko kaukaa olevien tietojen mukaan ollut kasvussa. Samoin kehitys on ollut myönteistä perustutkiminnon jälkeistä tutkintoa vailla olevien 25–29-vuotiaiden osuudessa. Myös työllisyysaste on hieman noussut.

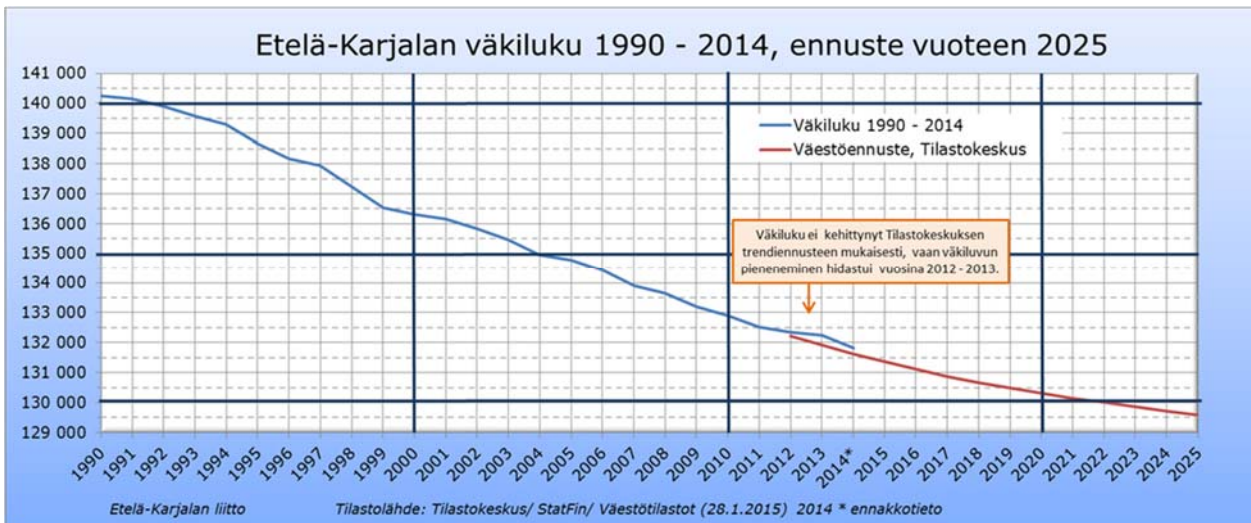
	Maakuntaohjelma	Viimeisin tilasto-tieto	Tavoite 2017	Suunta
Väkiluku	132 252 (2013)	131 764 henkilöä (2014)	132 000 henkilöä	
BKT/asukas	35 382 (2011)	34 898 € (2012)	45 000 €	
Kasvuyritysten määrä Kaakkois-Suomessa (TEM)	32 kpl (2008–2011)	37 kpl (2009–2012)	40	
Viennin osuus tuotannosta	14,4 % (2011)	13,4 % (2012)	15 %	
Työttömyysaste (TEM, työttömyys tilasto)	12,8 % (2013)	14 % (2014)	9 %	
Työllisyysaste (TK, työvoimatutkimus)¹	64,1 % (2013)	65,8 % (2014)	67 %	
Nuorten työttömyys (TEM, tyött.tilasto)	1 045 hlöä (2013)	1 166 (2014)	700 henkilöä	
Pitkäaikaistyöttömyys (TEM, tyött.tilasto)	1 956 hlöä (2013)	2 219 (2014)	1 300 henkilöä	
Peruskoulun jälkeistä tutkintoa vailla olevat 25–29-vuotiaat	14,4 % (2012)	14,2 % (2013)	12 %	

3. Väestö ja muuttoliike

Etelä-Karjalan väkiluku oli vuoden 2014 lopussa 131 764. Väki väheni huomattavasti enemmän (-488) kuin vuonna 2013 (-103). Väestö ikääntyy nopeammin kuin koko maassa keskimäärin. Kuolleisuus on yhä syntyvyyttä suurempi ja kotimaan sisäinen muuttoliike vie edelleen väestöä toisaalle, mutta siirtolaisuus lievittää tilannetta. Ulkomaalaisten määrä on kasvanut viime vuosikymmenestä lähtien tuntuvasti. Väestön ikärakenteesta johtuen työvoimasta lähtee väestöä enemmän kuin työvoimaan tulee.

Väki väheni kaikissa Etelä-Karjalan kunnissa Lappeenrantaa lukuun ottamatta, jossa väestönlisäys oli 136 henkeä. Maahanmuutto on edelleen parantanut väestökehitystä, mutta se on vähenemässä taloudellisen tilanteen ja työnsaannin vaikeutumisen takia.

¹ Työvoimatutkimus: Kyseessä haastattelututkimukseen perustuva tilasto.

4. Elinkeinorakenne ja kilpailukyky

Teollisuus on edelleen merkittävin Etelä-Karjalan työllistäjä ja paperiteollisuuden osuus on yli kolmannes teollisista työpaikoista. Teollisuuden rakennemuutos jatkuu: esimerkkinä paperikone 2:n sulkeminen UPM:n Kaukaan tehtaalla. Sellun, kartongin, pakkausmateriaalien sekä pehmopapereiden kysyntä on kuitenkin hyvä. Vuoden 2015 aikana Stora Enso investoi Imatran tehtaalle 27 miljoonaa pakkauskartonkikapasiteetin parantamiseksi ja pakkausvalmistaja Tetra Pak investoi pari miljoonaa Imatran tuotantolaitokseensa. Ensimmäinen suuri näyttö metsäteollisuuden uudistumiskyvystä on Kaukaan biojalostamon mäntyöljystä valmistaman biodieselin tuotannon käynnistyminen talvella 2015.

Venäjän taloudellinen ja poliittinen tilanne sekä öljyn hinnan lasku ja romahtanut ruplan kurssi ovat vieneet Etelä-Karjalasta ostosmatkailijoita ja hiljentäneet kauppaa, mutta kevään 2015 aikana on ollut havaittavissa venäläismatkailun elpymistä ruplan arvon vahvistuttua. TAK Oy:n rajatutkimuksen mukaan venäläisten Etelä-Karjalassa käyttämä euromäärä oli vuonna 2014 noin 67 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2013. Venäläiset jättivät Etelä-Karjalaan vuonna 2014 edelleen 298 miljoonaa euroa, josta runsaat 266 miljoonaa euroa käytettiin tuoteostoihin ja 31 miljoonaa euroa palveluihin. Lappeenrannan seudulla venäläiset käyttivät palveluihin 15 miljoonaa euroa ja tuoteostoihin 218 miljoonaa euroa. Imatran seudulla palveluihin käytettiin 17 miljoonaa euroa ja tuoteostoihin 49 miljoonaa euroa. Venäläiset tekivät vuonna 2014 Etelä-Karjalaan noin 2,1 miljoonaa matkaa. Lappeenrannan seudulle matkoja tehtiin 1,6 miljoonaa ja Imatran seudulle noin 0,8 miljoonaa matkaa.

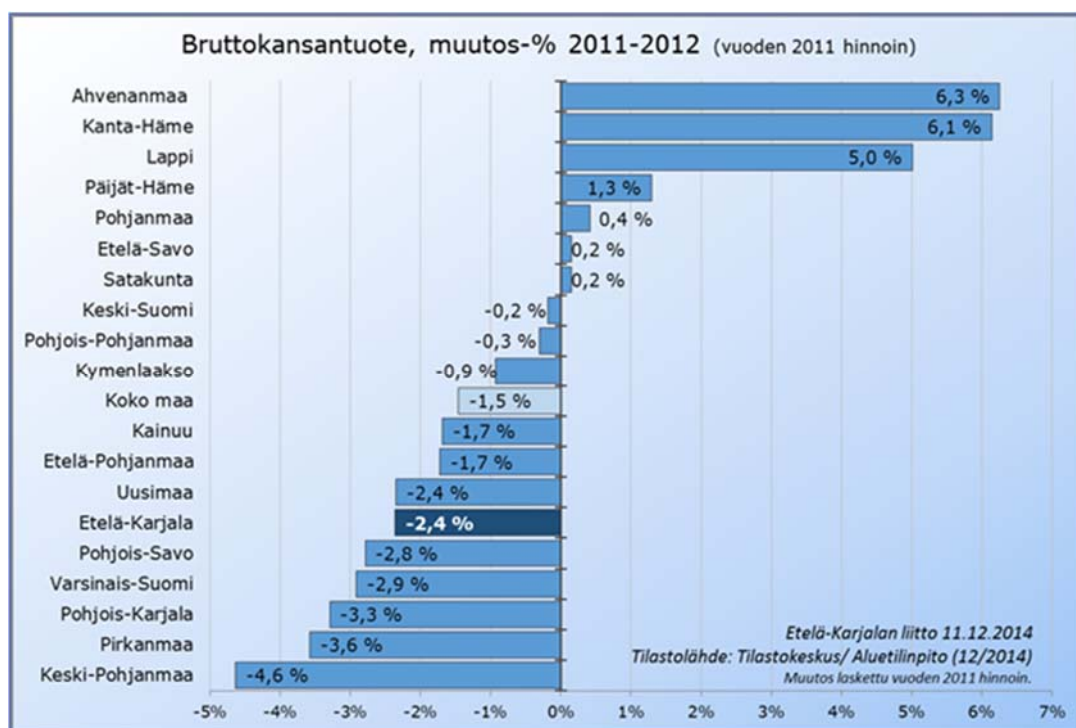
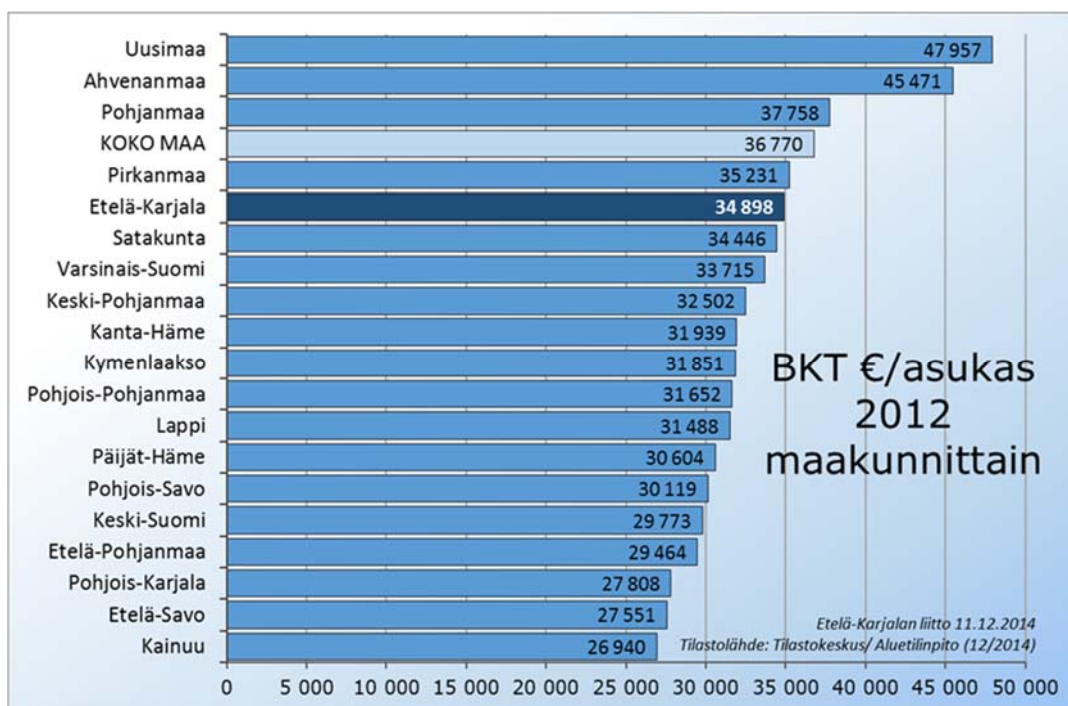
Maakuntaohjelma nostaa vahvasti esille tavoitteen opiskelijoiden integroitumisesta Etelä-Karjalaan. Työpaikkoja tarvitsevat etenkin maakunnan korkeakouluista valmistuvat. Tähän peilaten erityisen myönteinen uutinen keväällä 2015 on, että vakuutus- ja pankkiliiketoiminnan IT-palveluihin erikoistunut LTC-Otso perustaa uuden toimipisteen Lappeenrantaan. Tavoitteena on luoda vuoden aikana noin 50 työpaikkaa.

järjestetty työpaikkojen lukumäärän mukaan		Työpaikkojen lukumäärä			
Toimiala	2012	2011	Muutos 2011-2012	Muutos -%	
C Teollisuus	8 601	8 640	-39	0 %	
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	8 229	8 064	165	2 %	
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moott.ajoneuv. ja moottoripyörien korjaus	6 019	5 848	171	3 %	
P Koulutus	3 786	3 806	-20	-1 %	
F Rakentaminen	3 766	3 858	-92	-2 %	
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	3 583	3 474	109	3 %	
H Kuljetus ja varastointi	3 301	3 411	-110	-3 %	
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	2 839	2 881	-42	-1 %	
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	2 090	2 101	-11	-1 %	
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	2 037	2 156	-119	-6 %	
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	2 034	2 336	-302	-13 %	
S Muu palvelutoiminta	1 481	1 554	-73	-5 %	
J Informaatio ja viestintä	1 055	1 128	-73	-6 %	
R Taiteet, viihde ja virkistys	764	751	13	2 %	
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	619	592	27	5 %	
X Toimiala tuntematon	545	708	-163	-23 %	
L Kiinteistöalan toiminta	432	417	15	4 %	
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	310	299	11	4 %	
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesih., jätahuolto & muu ympäristön puht.pit	194	186	8	4 %	
B Kaivostoiminta ja louhinta	175	168	7	4 %	
T Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotital. toiminta tavaroiden ja palj	1	2	-1		
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0	0		
Toimialat yhteensä	51 861	52 380	-519	-1,0 %	

Lähde: Tilastokeskus/ Elinkeinorakenne ja työssäkäynti
Päivitetty: 28.1.2015

Etelä-Karjala	2012
C Teollisuus	8 601
17 Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus	2 976
10 Elintarvikkeiden valmistus	918
33 Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus	916
28 Muiden koneiden ja laitteiden valmistus	649
23 Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	605
24 Metallien jalostus	601
25 Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)	579
16 Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut)	563
20 Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus	210
27 Sähkölaitteiden valmistus	178
22 Kumi- ja muovituotteiden valmistus	111
Muut teollisuuden toimialat yht.	295

Vahvan teollisuuden ansiosta Etelä-Karjalan bruttokansantuote per asukas on maakuntien vertailussa maan kärkeä. Vuonna 2011 bruttokansantuotteen kasvua vauhdittivat selluloosan kysyntä- ja hintakehitys sekä Venäjän kasvavat markkinat palvelu- ja kaupan aloilla, mutta viimeisimmät tiedot vuodelta 2012 kertovat BKT:n hieman supistuneen. Sama kehitys on nähtävillä myös maakunnan yritysten liikevaihdossa, joka taittui laskuun vuonna 2012. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos (ETLA) on ennustanut Etelä-Karjalaan vuoteen 2017 saakka koko Suomea hieman ripeämpää kasvua, mutta viime vuoden kehitys heikentäneen ennustetta.

Tilastokeskuksen mukaan lopettaneiden yritysten määrä koko maassa on lisääntynyt huomattavasti. Koko maassa aloittaneiden yritysten määrä väheni 9,1 prosenttia vuoden 2014 kolmannella neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Lopettaneiden yritysten määrä lisääntyi 28,5 prosenttia vuoden 2014 toisella neljänneksellä edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Eniten yrityksiä aloitti ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan toimialalla ja lopetti kaupan toimialalla.

Etelä-Karjalassa vuoden 2014 kolmannella neljänneksellä yrityksiä aloitti toimintansa 100 kappaletta ja vuoden 2014 toisella neljänneksellä toimintansa lopetti 123 yritystä. Tilastokeskus on katkaissut tilaston aikasarjan, joten vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen aloitustietoja voi verrata ainoastaan vuoden 2013 aloittaneiden yritysten määrään eikä sitä edeltävien periodien tietoihin.

5. Yritystoiminnan näkymät

Kevään 2015 pk-yritysbarometrin mukaan Suomen pk-yritysten suhdannenäkymät ovat heikentyneet verrattuna syksyyn 2014. Etelä-Karjalan alueella suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on laskenut syksystä 2014 selvästi ja koko maata selvemmin (5 prosentista -12 prosenttiin). Henkilökunnan määrän suhteen suhdannenäkymät ovat syksyn 2014 tasolla saldoluvuksi muodostuen kaksi prosenttia.

Etelä-Karjalan alueella pk-yritykset hakevat kasvua mahdollisuuksien mukaan (41 %). Asemansa pyrkii yrityksistä säilyttämään lähes yhtä paljon (40 %). Yritystoiminnan loppumista alueella ennakoi prosentti vastajista. Pk-yritykset pyrkivät uusiutumaan investoimalla ja kouluttamalla henkilöstöään. Etelä-Karjalan pk-yrityksistä 37 prosenttia on sopeuttanut toimintaansa työaikajärjestelyin, lomautuksin ja liiketoimintaa karsimalla. Myös sopeuttamista suunnittelevia on alueella hieman koko maata enemmän.

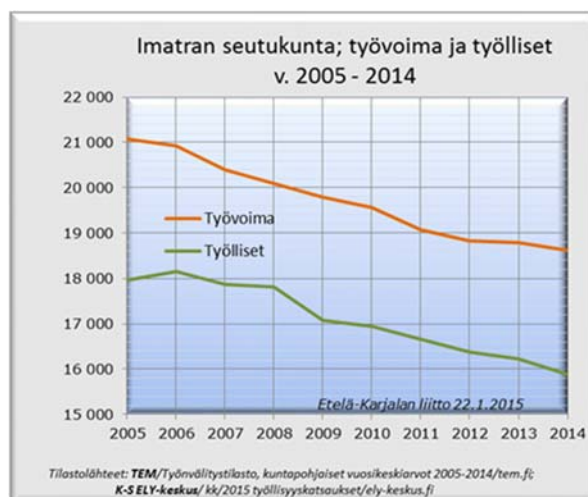
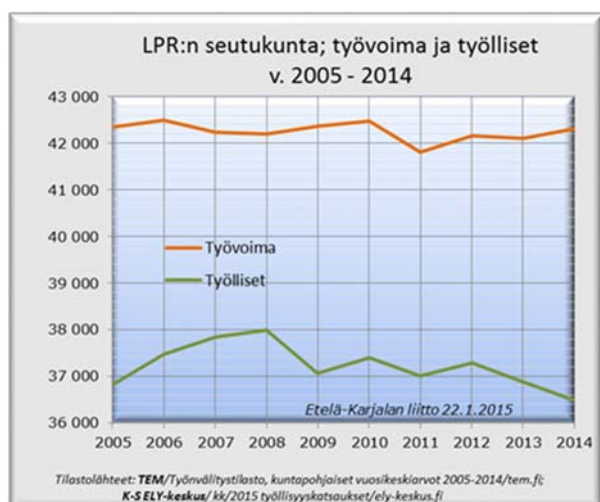
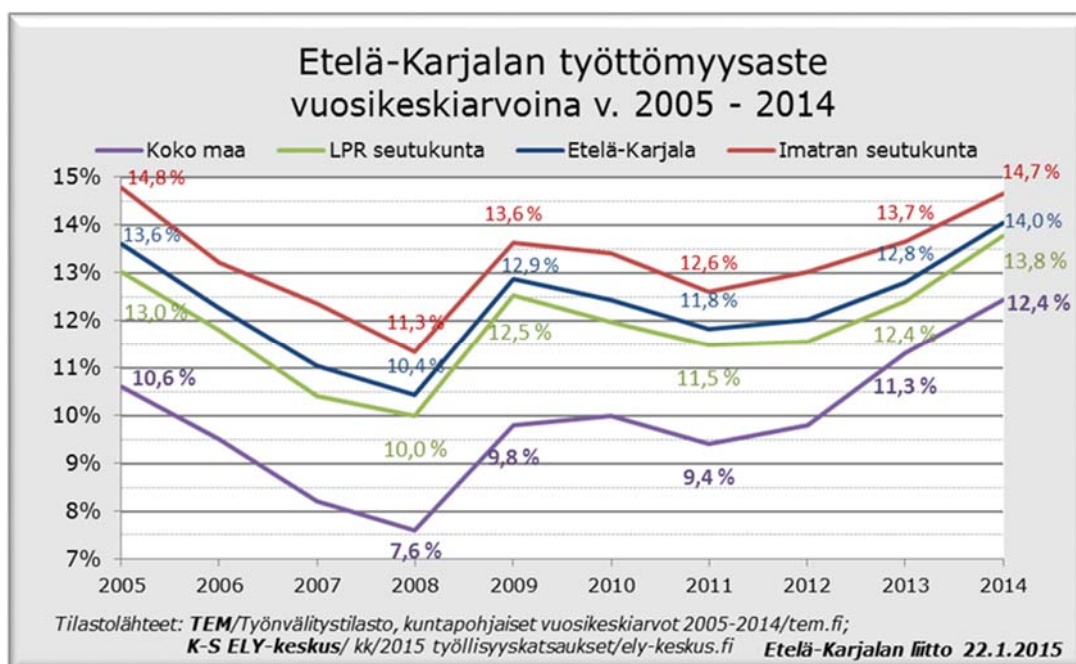
EK:n helmikuun 2015 suhdannebarometrin mukaan Kaakkois-Suomen teollisuudessa ja rakentamisessa kysyntä on laimeaa ja tilauskirjat normaalia ohuempia. Tuotantomäärät ovat loivassa kasvussa ja kannattavuus vähän vuoden takaista parempi. Teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat hienoisesti miinuksella, saldoluku -6. Palvelujen osalta suhdannetilanne heikentyi vuoden 2014 lopussa ja suhdanteiden odotetaan pysyvän talven aikana alamaissa, saldoluvun ollessa -12. Myynnin supistumisen ennakoidaan jatkuvan ja kannattavuus on laskussa. Kysyntä on riittämätöntä, joten henkilöstön ennakoidaan supistuvan vuoden aikana.

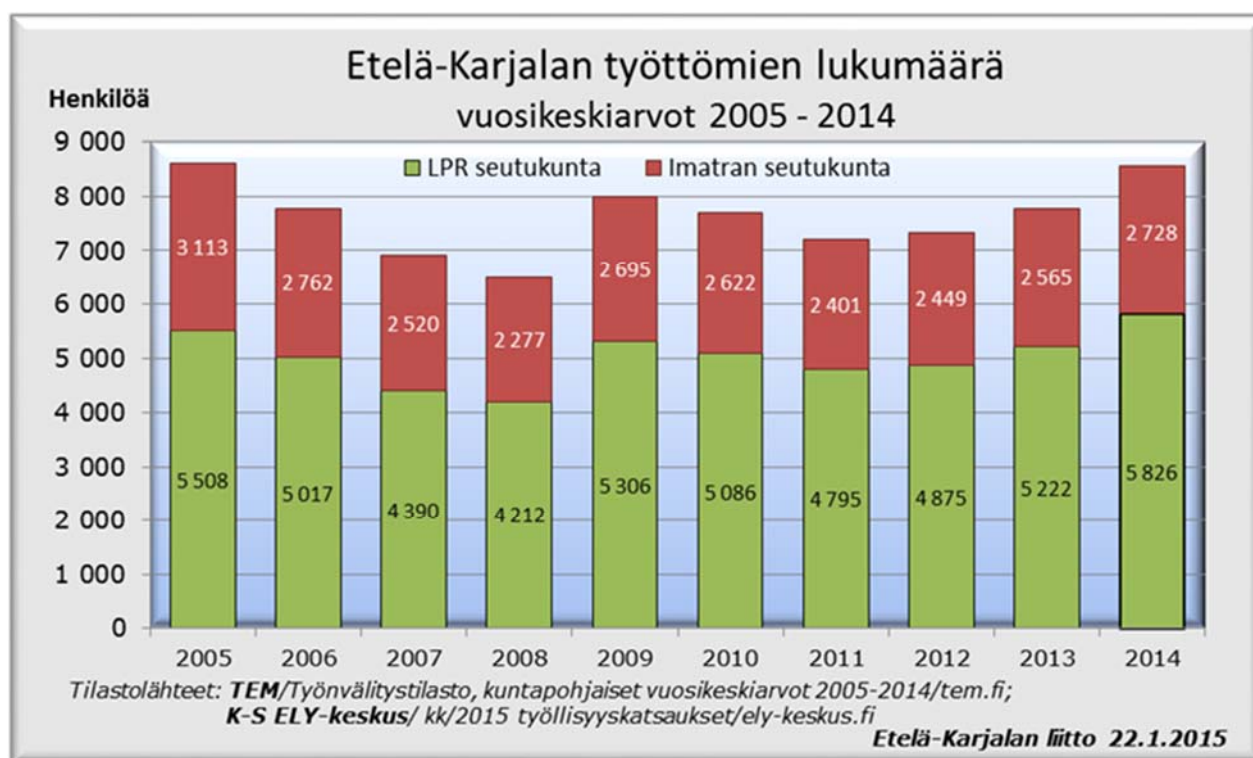
6. Työllisyys

Kaakkois-Suomen helmikuun 2015 työllisyyskatsauksen mukaan työttömyyden kasvu Etelä-Karjalassa (7,6 %) oli koko maata (9,7 %) maltillisempaa. Lappeenrannan seudulla (6,1 %) työttömyys kasvoi keskimäärin vähemmän kuin koko maassa. Imatran seudulla kehitys (10,7 %) oli seutukuntien heikointa ja ylitti koko maan keskiarvon.

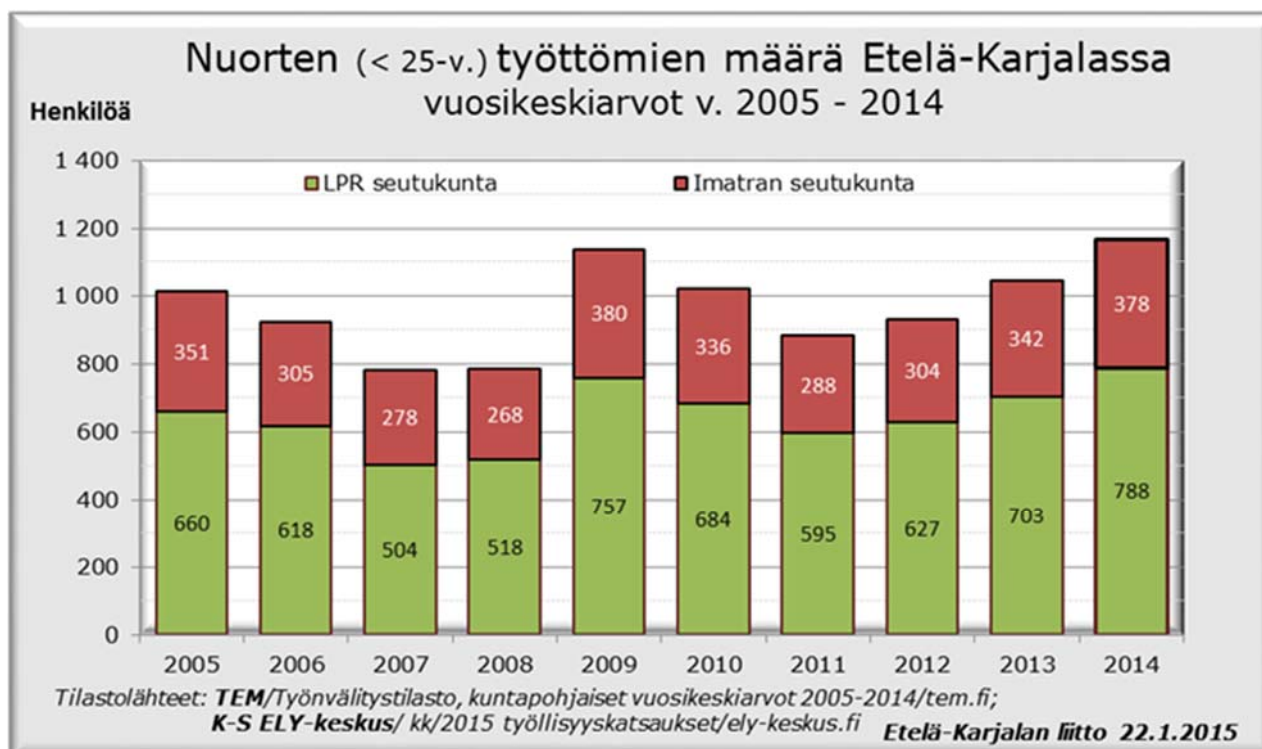
Etelä-Karjalassa on 9 269 työtöntä mukaan lukien lomautetut. Yli vuoden työttömänä on ollut vajaat 2 543 eteläkarjalaista. Avoimia työpaikkoja on ollut helmikuussa 1 110, jossa vähennystä edellisen vuoteen -11,4 prosenttia.

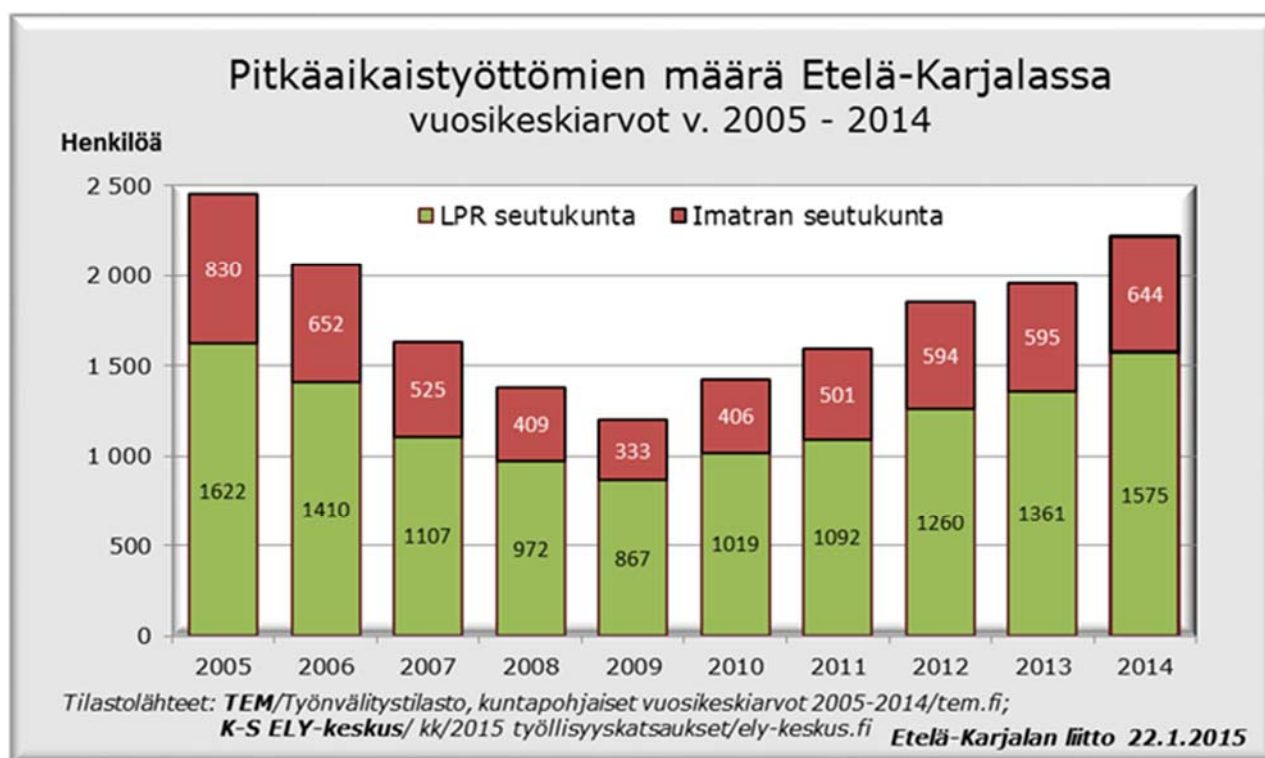
Imatran seudulla työttömyys kasvoi suhteessa eniten (10,7 %). Työttömiä on 3 053. Imatran seudulla työttömien osuus on 16,6 prosenttia työvoimasta. Lappeenrannan seudulla kasvu oli hitaampaa, muutos viime vuoteen oli 6,1 prosenttia. Työttömiä on 6216. Lappeenrannan seudulla työttömien osuus työvoimasta on 14,7 prosenttia.

Nuorten työttömien määrän kasvu on vuoden aikana painottunut nuoriin naisiin, joiden työttömyys on kasvanut miehiä nopeammin. Nuorten työttömien määrän vertailu 02/2014 ja 02/2015 näyttää 8,7 prosentin kasvua. Keskimääräinen vuosikasvu 2013–2014 oli 11,8 prosenttia ja 2012 – 2013 12 prosenttia.

7. Osaaminen

Ikäluokkien pieneneminen ja julkisen talouden rahoituspohjan heikkeneminen asettavat haasteita Etelä-Karjalan koulutuksen järjestäjille. Kevään 2015 yhteishaussa Saimaan ammattiopisto Sampon ensisijaisten hakijoiden määrä notkahti viidenneksellä. Ensisijaisia hakijoita Imatralla ja Lappeenrantaan oli yhteensä 780, kun edellisellä vuonna heitä oli 959. Kokonaishakijamäärässä ei tapahtunut suurta muutosta. Ikäluokan pientyminen vaikuttaa myös lukiokoulutukseen hakeutumiseen. Kuitenkin esimerkiksi Lappeenrannassa lyseon lukion hakijamäärä kasvoi, samoin erikoislukioiden vetovoima. Kahden lukion (Joutseno, Lauritsala) lakkauttaminen Lappeenrannassa vaikuttaa hakijamäärän kasvuun.

Saimaan ammattikorkeakoulussa oli keväällä 2015 yhteishaussa kaikkiaan 485 opiskelupaikkaa sosiaali- ja terveysalalla, tekniikassa, liiketaloudessa, hotelli- ja ravintola-alalla sekä kuvataiteessa. Saimaan ammattikorkeakouluun haki 4968 uutta opiskelijaa, joista 1715 ilmoitti Saimaan amk:n ensisijaiseksi hakutoiveeseen. Kokonaisuutena hakijoiden määrä oli erittäin hyvä. Suomenkielisistä koulutuksista suosituin oli fysioterapeuttikoulutus, jossa yhtä aloituspaikkaa kohden oli 7,7 ensisijaisesti Saimaan ammattikorkeakouluun haluavaa hakijaa. Englanninkielisistä koulutuksista oli suosituin Hotel, Restaurant and Tourism Management johon oli 6,2 ensisijaista hakijaa aloituspaikkaa kohden. Myös sosionomi- ja ensihoitajakoulutukset olivat erittäin vetovoimaisia.

Saimaan ammattikorkeakoulu on panostanut merkittävästi kehittämishanketoimintaan ja päässyt mukaan muun muassa useisiin TEKES-rahoitteisiin hankkeisiin. Saimaan hanketoiminnasta mainittakoon osallistuminen yhdessä Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Eksoten kanssa eurooppalaiseen yhdeksän maan älyambulanssihankkeeseen ainoina Suomesta. Hankkeessa hyödynnetään uusinta käytettävissä olevaa terveysteknologiaa sekä langatonta tiedonsiirtoa.

Lappeenrannan teknillisen yliopiston (LUT) maisteriohjelmiin oli tänä vuonna 2 837 hakijaa, mikä on 7,4 prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Suomeksi opetettavien maisteriohjelmien hakijamäärä kasvoi 15,6 prosentilla viime vuodesta. Englanniksi opetettavien ohjelmien hakijamäärä puolestaan kasvoi 4,9 prosenttia. Kansainvälisiin maisteriohjelmiin tuli hakemuksia 81 maasta. Maisterihaku koski hakijoita, joilla on alempi korkeakoulututkinto eli kandidaatin tutkinto jostain toisesta yliopistosta, ammattikorkeakoulututkinto tai siihen verrattavissa oleva opistotasoinen tutkinto.

LUT on hiljan rankattu yhdeksi maailman 300 parhaasta yliopistosta Times Higher Education World University (THE) -rankingin mukaan. Tuoreen (2.4.2015) Tekniikka & Talous -lehden uutisen mukaan LUT oli ulkomaisten opiskelijoiden kokonaistyytyväisyyttä arvioitaessa ykkössijalla Suomessa, kakkossijalla Manner-Euroopassa ja globaalisti kahdeksas. Kyselyyn vastasi lähes 165 000 kansainvälistä opiskelijaa ympäri maailmaa yhteensä 182 korkeakoulussa.

LUT on laatinut uuden 2020 strategian. Sen ytimessä ovat globaalit kysymykset energian riittävydestä, vedenpuhdistuksesta ja kiertotaloudesta, joihin LUT etsii ratkaisuja. LUT haluaa näyttää tietä uudisraivaajahengessä sekä kehittää kestävä kehityksen mukaisia liiketoimintamalleja ja vihreän kasvun yrittäjyyttä. Myös Saimaan ammattikorkeakoulu päivittää strategiansa ja se valmistuu vuoden 2015 loppuun mennessä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee parhaillaan valtakunnallista koulutuksen ja tutkimuksen vuosien 2016–2020 kehittämissuunnitelmaa (KESU). Maakuntien liitot ovat antaneet valmistelun tueksi näkemyksensä pitkän aikavälin koulutustarpeista ja toimialojen työllisten määrän kehityksestä. Valtakunnalliseen esitykseen ei sisällytetä alueiden määrällistä koulutustarjontaa koskevia tavoitteita eikä maakuntien vastausten perusteella tehdä alueellista koulutustarjontaa koskevia ratkaisuja.

Etelä-Karjalan liiton näkemyksen mukaan työllisten määrä eri toimialoilla kehittyy Etelä-Karjalassa seuraavasti:

- nykytasolla säilyviä toimialoja: rakentaminen, vähittäiskauppa, kone- ja metalliteollisuus sekä laitevalmistus, maa- ja metsätalous, koulutus ja tutkimus
- kasvavia toimialoja: sosiaali- ja terveysala sekä hyvinvointiteknologia, metsätalous ja -teollisuus, matkailu-, majoitus- ja ravitsemustoiminta, biotalous, cleantech, kiertotalous, kiinteistönhoito ja ympäristöhuolto, kuljetus ja logistiikka
- supistuvia toimialoja: julkinen hallinto

Koulutustarjonnan tulee vastata työelämän tarpeisiin. On ikävää, että OKM:n toimesta Etelä-Karjalasta on ajettu alas ammattikorkeakoulutasoiset prosessiteknikan ja tietotekniikan sekä toimintaterapian koulutusohjelmat. Metsäteollisuus ei ole auringonlaskun ala Kaakkois-Suomessa, vaan osaajia tarvitaan Euroopan suurimmassa metsäteollisuuskeskittymässä jatkossakin eläköityvien tilalle ja osaamisvaateiden monipuolistuksessa. Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirissä (Eksote) kuntoutus on nostettu keskeiseen asemaan ja toimintaterapian koulutuksen lakkauttaminen on ristiriidassa Eksoten tavoitteiden kanssa.

Koulutuksen määrällisessä ja laadullisessa suunnittelussa pitäisi kiinnittää erityistä huomiota tulevaisuuden kasvualojen osaamistarpeisiin, joita ovat muun muassa hyvinvointiteknologian kehittäminen ja hyödyntäminen, palvelumuotoilu, digitalisaatio ja robotisaatio, 3D-tulostaminen, biotalous ja cleantech sekä ympäristöosaaminen, moniosaaminen ja yrittäjäosaaminen.

Koulutustarjontaa pitäisi voida joustavasti suunnata ja hankkia koulutusta esimerkiksi alueelle sijoittuvien yritysten tarpeisiin. Yritykset sijoittuvat mieluiten sinne, missä niille on tarjolla osaavaa työvoimaa. Nyt esimerkiksi ammattikorkeakoulu voi järjestää koulutuksia vain niiden alojen puitteissa, joilla sillä on koulutusvastuu.

8. Kuntatalous

Kuntarakenteen ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusten parissa tehtiin kuluneella hallituskaudella paljon työtä, mutta lopulliset tulokset jäivät puuttumaan. Etelä-Karjalan kunnissa toteutettu kuntarakennelain mukainen selvitys, jossa kuntarakenneselvittäjät suosittelivat alueelle kahden kunnan mallia, ei johtanut etenemiseen. Hallitus- ja oppositiopuolueiden yhdessä sopima sosiaali- ja terveyspalveluiden kansallinen uudistaminen, jossa viisi alueellista toimijaa järjestäisivät kaikki sote-palvelut, ei myöskään päässyt maaliinsa. Sote-uudistus edennee uuden hallituksen myötä.

Etelä-Karjalan maakunnallisen sosiaali- ja terveyspiirin talouden sopeuttamistoimissa on haettu säästöjä ensisijaisesti strategian mukaisesti palvelurakennetta uudistamalla. Laitoshoidtoa puretaan ja palvelurakennemuutosta toteutetaan enenevässä määrin panostaen kuntoutukseen ja kotona asumisen tukemiseen. Eksote sopi kuntien kanssa vuonna 2013 vanhojen alijäämien kattamissuunnitelmasta siten, että Eksote budjetoit vuosittain ylijäämäksi talousarvioon 8,6 miljoonaa euroa. Vuoden 2014 tilikauden tulos, 11,4 miljoonaa euroa,

oli 3,1 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Myös Imatra on linjannut osallistuvansa jatkossa täysipainoisesti Eksoten toimintaan.

Kuntaliiton ja Tilastokeskuksen vuoden 2014 tilinpäätösarvioiden mukaan kuntien lainakanta Etelä-Karjalassa on ollut vuoden 2014 lopussa 2 406 euroa/asukas ja lähes samalla tasolla vuoden 2013 lopussa. Se on alle Manner-Suomen kuntien keskiarvon (2 733 euroa/asukas).

Huoltosuhteen heikkeneminen, heikko työllisyysaste, sosiaali- ja terveystalouden tarpeen kasvu, yleinen taloustilanne ja elinkeinorakenteen murros sekä huomattavasti lisääntyneet korjausinvestoinnit aiheuttavat alueen kuntien taloudelle paineita ja moni kunta nosti veroprosenttiaan vuonna 2014. Kunnanhallitukset ovat juuri maaliskuun loppuun mennessä laatineet tilinpäätöksensä. Alueen kunnista osalla tulos on reippaasti ylijäämäinen esimerkiksi satunnaisten tuottojen takia, osa on nipin napin plussalla tai miinuksella ja osalla tuloksen vetivät alijäämäiseksi esimerkiksi kosteusvaurioiset koulut ja tarvittavat väistötilat.

Etelä-Karjalan yhdeksästä kunnasta kuuden tilinpäätös oli ylijäämäinen, kolmen alijäämäinen. Mediaseuranasta, kuntien tiedotteista ja hallinnon pöytäkirjoista on poimittu kuntakohtaisia tietoja vuoden 2014 tilinpäätöksistä:

- Imatran kaupungin tilinpäätös vuodelta 2014 on lähes 11 miljoonaa euroa **ylijäämäinen**. Satunnaisiin tuottoihin sisältyy reilut 9,4 miljoonaa euroa myyntivoittoa Imatran Lämpö -taseyksikön yhtiöittämisestä Imatran Lämpö Oy:ksi. Kaupungin lainakanta väheni 1,7 miljoonaa euroa ollen vuoden lopussa 46,5 miljoonaa euroa. Asukasta kohti lainaa on 1 658 euroa.
- Lappeenrannan kaupungin tulos vuodelta 2014 on odotettua parempi ja **ylijäämäksi** kirjattiin 2,4 miljoonaa euroa, missä on huomattava parannus talousarvion 1,3 miljoonan euron alijäämään. Vuosikate nousi 26 miljoonaan euroon ja on hieman parempi kuin edellisvuonna. Tulos selittyy verotulojen ennakoitua hieman paremmalla kertymällä ja toimialojen budjettialituksilla. Asukaskohtainen lainamäärä on 3 011 euroa.
- Lemin kunnan taloutta rasitti viime vuonna Kuukanniemen koulun poistaminen kunnan taseista kertaeränä. Ilman tätä poistoa tulos olisi ollut noin 400 000 euroa plussalla, ja alijäämää kertyi lisää. Tilinpäätös osoittaa 830 000 euron **alijäämää**. Kunnan vuosikate oli reilut 1,1 miljoonaa euroa plussalla. Velkaa kunnalla on noin neljä miljoonaa euroa. Asukasta kohti velkaa on 1 300 euroa.
- Luumäen kunnan vuoden 2014 tilinpäätöksen vuosikate 1 484 298,76 euroa. Tilikauden tulos oli 16 291,26 euroa **ylijäämäinen**. Suurimpina tekijöinä tulokseen oli ennakoitua suotuisamman verotulokertymän lisäksi Luumäen Energia Oy:n loppuvuoden järjestelyt, joka toi kunnalle kirjanpidollista myyntivoittoa yli 400 000 euroa. Luumäen kunnalla ei ole lainkaan peruskunnan velkaa, mutta konsernitason eli muun muassa kunnan vuokra-asuntoja ylläpitävillä asunto-osakeyhtiöillä velkaa on 2 280 euroa asukasta kohti.
- Parikkalassa valtionvarainministeriö maksoi Parikkalalle kolmen vuoden (2012–2014) ajalta 5,5 miljoonaa euroa syrjäisyyssisää, joka myönnettiin maksukriteerin pyörästysmuutoksen jälkeen. Talousarviossa ennakoitua 1,2 miljoonan alijäämän sijaan tilinpäätös kääntyi tämän myötä 3,5 miljoonaa euroa **ylijäämäiseksi**. Verotulot toteutuvat 250 000 euroa budjetoitua paremmin. Valtionosuudet toteutuivat ilman edellä mainittua oikaisua 105 000 euroa arvioitua enemmän. Lainaa parikkalaisilla on 580 euroa/asukas.
- Rautjärven viime vuoden tilinpäätös oli **alijäämäinen**. Alijäämää syntyi kunnalle 849 902 euroa. Tuloista veti miinukselle pääosin Yhteiskoulun väistötilat ja Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin alijäämistä maksetut pakolliset varaukset. Vuoden 2014 vuosikate 784 064 euroa alittaa poistojen määrän, joten kunnan tulorahoitus on heikkenevä. Myös Rautjärven saamat verotulot kasvoivat viime vuonna edellisvuodesta. Kunnallisveron määrä kasvoi puoli miljoonaa euroa veronkorotusten takia.
- Ruokolahdella tilikauden **ylijäämää** kertyi runsaat 400 000 euroa ja vuosikate yli tuplaantui ennakoitua suuremmaksi. Katetta kertyi lähes 2,3 miljoonaa euroa ja sitä kasvattivat arvioitua suuremmat toimintatuotot, arvioitua pienemmät henkilöstökulut sekä ennakoitua pienemmiksi jääneet palvelujen ja tarvikkeiden ostomenot sekä avustukset. Myös verotulot kasvoivat.
- Savitaipaleen kunnan tilinpäätös viime vuodelta näytti **ylijäämää** 450 000 euroa, kun alijäämää oli budjetissa arvioitu syntyvän miljoonaa euroa. Verotuloja kertyi 650 000 budjetoitua enemmän ja valtionosuuksia 150 000 budjetoitua enemmän. Kunnan vuosi- ja toimintakatteet kuitenkin pienenevät reippaasti vuodesta 2013. Lainamäärä asukasta kohden on 2 237 euroa.
- Taipalsaarella käyttötalouden menot alittuivat 103 000 euroa ja verotulot 17 000 euroa. Vuosikatetta kertyi 1 077 686 euroa, talousarvioon ja muutoksiin verrattuna 310 173 euroa odotettua vähemmän. Vuosikatteen kehityksen taustalla ovat valtionosuuksien väheneminen edelliseen vuoteen verrattuna

yli 600 000 eurolla ja sosiaali- ja terveystenonien lisääntyminen 850 000 eurolla. Poistojen jälkeen tilikauden tulos on miinuksella 206 503 euroa ja **alijäämäksi** merkitään poistoerokirjausten jälkeen 113 769 euroa. Asukaskohtainen lainamäärä on 1 622 euroa.

Maakunnittaista vertailua kuntien asukaskohtaisesta keskimääräisestä vuosikatteesta ei vielä ole saatavilla. Vuonna 2013 kuntien vuosikate Etelä-Karjalassa oli maan viidenneksi suurin. Lähitulevaisuudessa epävarmuutta aiheuttavat edelleen kansainväliset talousnäkymät sekä Venäjän ja euroalueen talous. Talouskasvun ennakkoidaan olevan pitkään hidasta. Yleinen talouskehitys lisää kuntatalouden paineita.

9. Maakunnan saavutettavuus ja infrastruktuuri

Olennainen maakunnan elinvoiman tekijä on saavutettavuus ja toimiva infrastruktuuri. Valtatie 6 Luumäki–Lappeenranta-välin perusparannukseen on saatu 76 miljoonan euron tilausvaltuudet. Tiehankkeen valmistuminen vuonna 2017 parantaa maakunnan elinkeinoelämän ja teollisuuden toimintaedellytyksiä sekä kaikkien tienkäyttäjien liikenneturvallisuutta. Luumäki–Lappeenranta-yhteyden parantaminen myös tiivistää maakuntaa yhteiseksi työssäkäyntialueeksi.

Kaakkois-Suomen liikennestrategian tärkein edistettävä kärkihanke on Luumäki–Imatra-kaksoisraide. Radan myötä nostettaisiin henkilöliikenteen palvelutasoa ja se parantaisi tavaraliikenteen toimintaedellytyksiä. Kaksoisraiteen rakentamiseen olennaisesti liittyy Imatra–Imatrankoski-kolmioraiteen rakentaminen Imatra–Svetogorsk-rajanylityspaikalle ja raideyhteyden kansainvälistäminen tavaraj- ja henkilöliikenteelle.

Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistäminen avaisi puolestaan uusia elinkeinopoliittisia mahdollisuuksia varsinkin maakunnan pohjoispäähän. Tutkimus- ja analysointikeskus TAK Oy:n raportin mukaan Parikkalan rajanylityspaikan kansainvälistyminen voisi luoda lähes 60 miljoonan euron matkailutulot Etelä-Karjalaan ja Etelä-Savoon. Rajanylityspaikoista tehdyn liikenne-ennusteen mukaan Parikkalan rajanylityspaikasta tulisi neljänneksi vilkkain tavaraj- ja viidenneksi vilkkain henkilöliikenteen rajanylityspaikka. Parikkalan rajanylityspaikan kehittämiseen liittyvät investointihankkeet pyritään saamaan osaksi EU:n ja Venäjän välisiä ENI-ohjelmia. Kaakkois-Suomi–Venäjä CBC-ohjelman on tavoitteena käynnistyä vuonna 2016.

Lappeenrannan lentoaseman omistusta ja liiketoimintoja valmistellaan siirrettäväksi Finavialta maakunnalliselle toimijalle. Kansainväliset lentoyhteydet ovat tärkeitä Saimaan matkailualueen kehittämisessä ja matkailijavirtojen aikaansaamiseksi Euroopasta Etelä-Karjalaan. Lappeenrannan lentoaseman siirto alueelliseen omistukseen edellyttää valtion tukea, jota aiesopimuksesta huolimatta ei kirjattu valtionalouden teknisiin kehityksiin vuosille 2016–2019. Asia jää siis uuden hallituksen päätettäväksi ja tavoiteaikataulu – siirto alueelliselle toimijalle v. 2016 alusta – siirtynee.

Haja-asutusalueilla tietoliikennedyhteyksiä on parannettu ja kunnissa on tehty suunnitelmia valokuituverkon edistämiseksi. Savitaipaleella on alkamassa mittava valokuituverkon rakentaminen. Tarkoituksena on saada valmius nopean laajakaistan käyttöönottoon kunnan jokaisessa taloudessa. Kolme vuotta kestävä noin 8,4 miljoonan euron urakka aiotaan toteuttaa osin EU:n maaseuturahoituksen turvin ja kunnanhallitus esittää valtuustolle 2,5 miljoonan euron määrärahaa kaapelointia hoitavan osuuskunnan käyttöön. Tarkoituksena on liittää 400 taloutta valokaapeliverkkoon vielä tänä vuonna. Myös Taipalsaarella on tehty kunnan valokaapeliverkkosuunnitelma ja laadittu kustannusarvio valokaapeliverkosta ja yhteisöistä. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 950 000 euron lisämäärärahan varaamisen vuoden 2015 talousarvioon valokaapelirunkoverkon rakennustöiden aloittamiseksi.

Parikkalan kunta on tehnyt investointipäätöksen membraanitekniikkaan perustuvasta jätevedenpuhdistuslaitoksesta, jonka kustannusarvio on reilu neljä miljoonaa euroa. Parikkalan kunta yhteistyössä Lappeenrannan teknillisen yliopiston kanssa toteutti jätevesitutkimuksen, jossa kävi ilmi, että vedestä voidaan poistaa yli 95 prosenttia haitta-aineista, kuten lääkeainejäämistä ja torjunta-aineista. Tehostetut vedenpuhdistustekniikat poistavat jätevedestä tehokkaasti aineita, jotka poistuvat huonosti tai eivät ollenkaan perinteisessä biologisessa vedenpuhdistusprosessissa. Vesistöön päätyessään haitta-aineet voivat vaurioittaa vesiekosysteemejä jo erittäin pienissä pitoisuuksissa.

10. Yhteenveto

Maakuntaohjelman valmistumisen jälkeen syksyllä 2014 Etelä-Karjalan kehityksen tilanne heikkeni olennaisesti Venäjän kaupan supistumisen ja irtisanomisuutisten, etenkin Kaukaan paperikoneen lakkauttamispäätöksen myötä. Talvella 2015 yritysten näkymät ovat olleet edelleen laimeat. Kevään aikana kaupan ja matkailun alalle on tullut uutta piristymistä, kun ruplan kurssi on vahvistunut, mikä näkyy heti venäläismatkailijoiden lisääntymisenä. Kaupan alan mittavat investoinnit valmistuvat vuoden 2015 aikana niin Lappeenrantaan kuin Imatralle, minkä arvioidaan myös lisäävän venäläismatkailijoiden kiinnostusta.

Vaikka työttömyyden kehitys on edelleen mollivoittoinen, koko maan tilanteeseen nähden Etelä-Karjalan tilanne on mennyt parempaan suuntaan. Huolestuttavaa kuitenkin on nuorisotyöttömyyden kasvu. Nuorisotakuulla ei ole toistaiseksi saavutettu toivottuja tuloksia. Myös pitkäaikaistyöttömien määrä kasvaa, mikä vaatii parempaa työllisyydenhoidon koordinoitua eri toimijoiden välillä. Työllisyydenhoidossa onnistuminen heijastuu suoraan kuntatalouteen. Vaikka vuonna 2014 Etelä-Karjalan kuntien tilinpäätökset olivat pääosin ylijäämäisiä, kuntatalouden näkymät ovat edelleen vaikeat.

Väestörakenteeltaan vanhenevassa maakunnassa erityisen ilahduttavaa on maakunnan korkeakoulujen vetovoimaisuus nuorten opiskelijoiden keskuudessa. Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Saimaan ammattikorkeakoulu olivat suosittuja opiskelupaikkoja kevään 2015 yhteishaussa. LUT:n menestyminen kansainvälisissä rankingeissa kertoo oikein tehdyistä valinnoista, joita uusi strategia edelleen jalostaa. Skinnarilan osaamiskeskittymän hyvän draivin odotetaan synnyttävän entistä tehokkaammin maakuntaan myös uusia innovaatioita ja uutta yritystoimintaa. Saimaan ammattiopiston vahvuutena puolestaan ovat vankat työelämäyhteydet ja työelämän tarpeita vastaava koulutustarjonta sekä vankka kielikoulutusosaaminen, jonka jatkuvuus tulisi turvata.

"Ko keinot loppuut ni konstit auttaat!"

"Kaik lutviutuup!"